



Fatıma Betül DEMİR¹, Ülkü ULUKAYA ÖTELEŞ², Kübra ZIRHLI³, Ahmet ŞAHİN⁴

¹Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi, bdemir@bartin.edu.tr

²Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, u.ulukaya@alparslan.edu.tr

³Yüksek Lisans Öğrencisi, Muş Alparslan Üniversitesi, zrhkubra@gmail.com

⁴Yüksek Lisans Öğrencisi, Bartın Üniversitesi, ahmetsahinsb@gmail.com

Geliş Tarihi/Received
11.08.2023

Kabul Tarihi/Accepted
12.12.2023

Yayın Tarihi/Published
31.12.2023

Öğretmenlik Meslek Kanunu'na Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi^a

Öz

Bu araştırmada, Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkında öğretmenlerin görüşlerinin saptanması amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninden faydalanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile araştırma grubu belirlenmiştir. Araştırma 25 öğretmen ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular öğretmenlerin; meslek kanununun içeriğini yetersiz gördüğü, özellikle kanunun sınav uygulaması, hizmet yılı ve lisansüstü eğitime yönelik maddelerinin düzenlenmesi gerektiği yönünde görüşe sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmadan elde edilen diğer bulgular öğretmenlerin önemli bir kısmının, ilgili kanunla öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasının velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileyebileceği, kariyer basamaklarının 21. yüzyıl öğretmen bilgi ve becerilerini destekleyecek niteliklere sahip olmadığı yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik meslek kanunu, öğretmen görüşleri, içerik analizi

Atıf: Demir, F. B., Ulukaya Öteleş, Ü., Zırhlı, K. & Şahin, A. (2023). Öğretmenlik meslek kanununa yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 144-162. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2023.216>

Examination of Teacher's Opinions on The Teaching Professional Law^b

Abstract

This research aims to determine the opinions of teachers about the Teaching Profession Law. In the research, case study design, one of the qualitative research methods, was used. The research group was determined by criterion sampling, one of the purposeful sampling methods. The research was conducted with 25 teachers. The data of the study was collected through a semi-structured interview form with open-ended questions prepared by the researchers. The data obtained was subjected to content analysis. The findings obtained from the research show that teachers perceive the content of the vocational law as insufficient, particularly emphasizing the need for regulation in areas such as examination practices, years of service, and postgraduate education. Other findings obtained from the research indicate that the separation of teaching into career stages by the relevant law may impact parents' perspectives on teachers for a significant portion of educators. Furthermore, it is noted that these career stages lack the qualifications to support 21st-century teacher knowledge and skills. Additionally, a considerable number of teachers expressed a negative opinion about the division of teaching into career stages. Other findings obtained from the research are that the separation of teaching into career stages by the relevant law for a significant portion of teachers may affect the parents' perspective on teachers, that the career stages do not have the qualifications to support 21st century teacher knowledge, skills.

Keywords: Teaching profession law, teacher opinions, content analysis

Citation: Demir, F. B., Ulukaya Öteleş, Ü., Zırhlı, K. & Şahin, A. (2023). Examination of teacher's opinions on the teaching professional law. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty* (44), 144-162. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2023.216>

^aBu çalışma 25-27 Mayıs 2023 tarihleri arasında Balıkesir'de düzenlenen Lisansüstü Öğretmen Çalışmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulan aynı başlıklı çalışmanın genişletilmiş şeklidir.

^b This study is an expanded version of the study with the same title, which was presented as an oral presentation at the Graduate Teacher Studies Congress held in Balıkesir between 25-27 May 2023.



Extended Abstract

Introduction

The most fundamental element of the education system is undoubtedly the teacher. Teachers have important missions in the process of transferring the norms and value codes of the society to future generations, ensuring social unity and solidarity, and raising qualified citizens. Teachers have been respected and cared people in all societies due to the missions they have undertaken and have been accepted as the guides of the societies. Teaching, which is considered important in the context of the individual and society, is accepted as a profession that requires expertise. The date of the emergence of teaching, which is accepted as a professional profession today, is not known exactly. On the other hand, considering that the desire of human beings to learn and teach started with the history of humanity, it is said to have a very long history. When it is desired to examine the teacher training process and policies in Turkey, it would be appropriate to do this in the context of two periods. These periods are pre-Republican and post-Republican (Akyüz, 2019). In both periods, important studies were carried out on the teacher training process. However, issues such as the appointment of teachers who will start their professional lives, their professional development and career steps are as important as the studies on the teacher training process. Because teachers need motivation resources, in other words, some rights and opportunities that will help them to continue their teaching profession with enthusiasm as much as they receive a good education. The Teaching Profession Law, which was adopted by the General Assembly of the Assembly and entered into force on February 14, 2022, addresses the relevant situation. This study, aimed to determine the opinions of teachers about the Teaching Profession Law. This research was conducted to examine the views of teachers on the Teaching Profession Law. The research sought answers to the following questions:

- 1) What are the opinions of teachers about the adequacy of the content of the Teaching Profession Law?
- 2) What are the teachers' views on how the career steps determined according to the Teaching Profession Law will affect the perspective of parents towards teachers?
- 3) Considering the 21st century of the Candidate/Expert/Head Teacher Training Program, what are the opinions of the teachers in terms of meeting the teacher's knowledge and skills?
- 4) What are the teachers' views on the division of teaching into 3 career steps as candidate teacher, specialist teacher and head teacher?
- 5) What are the teachers' suggestions regarding the Teaching Profession Law?

Method

The case study design, which is a qualitative research method, was used in this study. A case study is a research design in which the researcher collects detailed and in-depth information about a current situation from real life or situations in a certain time, using various information sources (Sönmez & Alacapınar, 2019; Creswell, 2021, p. 99).

Findings

The findings obtained from the research show that a significant part of the teachers participating in the research found the content of the law inadequate. At the same time, teachers' views on whether or not the teaching profession law can affect parents' perspectives on teachers were also examined. It has been gathered under the sub-themes that teachers will affect opinions, partially affect them and not affect them. In particular, it has been determined that the opinions of the teachers

are concentrated in the sub-theme that the relevant law will affect the views of the parents towards the teachers.

Career steps stipulated by the teaching profession law in the 21st century. When the opinions of the teachers about meeting the teacher's knowledge and skills are examined, it is seen that most of the teachers have negative opinions.

In the study, teachers' views on the division of teaching into career steps were also examined. The findings obtained from the research show that the views of teachers on this issue differ. Some of the teachers state that such a distinction causes injustice and discrimination, while a certain portion of them state that it will increase the quality of teaching. Some teachers, on the other hand, emphasize that there should be career steps, but that some arrangements should be made.

In the research, suggestions were asked from the teachers regarding the teaching profession law. Obtained findings indicated that teachers should include more comprehensive regulations regarding salary, personnel and social rights in the relevant law.

Discussion and Conclusion

The general opinion of the teachers about the content of the Vocational Law is that it is dysfunctional. The finding obtained from the study is in line with the findings of the research of Gül & Güngör (2022). As a matter of fact, in the related research, teachers stated that the scope of the relevant law regulation is limited, far from solving teachers' problems and is dysfunctional. This situation can be interpreted as not taking the opinions of the teachers and not analyzing the needs of the teachers fully while preparing the teaching profession law. Teachers have the opinion that the relevant law will affect the views of parents towards teachers. This situation can be associated with the fact that the teaching profession law divides teachers into career stages as specialists and head teachers. In the context of professional seniority and experience, parents may see head teachers as more competent and have the idea that their children should receive their education from head teachers. This situation can create uneasiness for both students and teachers. The finding of the study conducted by Demir (2011) also supports the relevant situation. The career steps stipulated by the teaching profession law of the majority of the teachers are in the 21st century. It is seen that the teacher expressed a negative opinion about meeting the knowledge and skills. This situation can be associated with the fact that the quality and structure of the career steps do not support the teacher competencies envisaged by the 21st century.

In the study, teachers' views on the division of teaching into career steps were also examined. Findings indicate that teachers have different views. Some of the teachers state that such a distinction causes injustice and discrimination, while a certain portion of them state that it will increase the quality of teaching. Some teachers, on the other hand, emphasize that there should be career steps, but some arrangements should be made. The finding obtained from the research is in parallel with the findings of the study of Birel & İş (2022).

In the research, suggestions were asked from the teachers regarding the teaching profession law. Teachers' suggestions are to include more comprehensive regulations on salary, personnel and social rights. At the same time, the teachers made suggestions regarding the fairness of the relevant law, the requirement for years of service, the requirement for graduate education, the conduct of exams and the regulation of their content and career steps.

Giriş

Eğitim sisteminin en temel ögesi şüphesiz öğretmendir. Toplumun norm ve değer kodlarının gelecek kuşaklara aktarılması, toplumsal birlik ve beraberliğin sağlanması ve nitelikli vatandaşların yetiştirilmesi sürecinde öğretmenlere önemli misyonlar düşmektedir. Bu husus öğretmenlerin tüm toplumlarda saygı duyulan, önemsenen kişiler olmasını ve toplumların kılavuzları olarak kabul edilmelerini sağlamıştır. Birey ve toplum bağlamında önemli görülen öğretmenlik, uzmanlık gerektiren bir meslek olarak kabul edilmektedir. Öğretmenlik tanımlarında da ilgili hususu görmek mümkündür. Nitekim Hacıoğlu & Alkan (1997) öğretmenliği; sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik yönleri olan, alana yönelik uzmanlık bilgisi ve becerisini temel kabul eden hem akademik çalışma hem de mesleki formasyona ihtiyaç duyulan meslek olarak tanımlamıştır. Bir diğer tanımda öğretmenlik, devletin eğitim-öğretim faaliyetlerini ve ilgili faaliyetlere yönelik yönetim görevini devralan ihtisas mesleği olarak açıklanmaktadır (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973). Öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenler ise öğrencilere öğretme-öğrenme ortamını en uygun şekilde hazırlayan, eğitsel amaçların gerçekleşmesinde öğrencilere ve onların velilerine rehberlik edecek niteliklere sahip, öğretmenlik ve öğreteceği ilgili alanda uzmanlaşmış kişi olarak tanımlanabilir (Başaran, 1993). Günümüzde profesyonel bir meslek olarak kabul edilen öğretmenliğin ortaya çıkış tarihi ise tam olarak bilinmemektedir. Buna karşın bireylerin öğrenme ve öğretme arzusunun insanlık tarihi ile başladığı düşünülürse uzun bir tarihe sahip olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Türkiye’de öğretmen yetiştirme süreci ve politikaları incelenmek istenildiğinde iki dönem ele alınabilir. Bu dönemler Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrasıdır (Akyüz, 2019). Cumhuriyet öncesi öğretmen yetiştirme faaliyetleri Ahmet Cevdet Paşa’nın 1848 yılında Darülmüallimin-i Rüşdiyi açmasıyla başlar. Bu kurum, Cumhuriyet öncesi açılan ilk öğretmen okuludur (Binbaşoğlu, 2009). İlk öğretmen okulunun açılmasıyla birlikte öğretmenlik mesleğine yasal bir nitelik kazandırılmıştır. Darülmüallimin-i Rüşdi ile başlayan öğretmen yetiştirme çalışmaları, 1869 yılında Maarif-i Umumiye Nizamnâmesi’nin yayınlanmasıyla farklı bir boyut kazanmıştır. Maarif-i Umumiye Nizamnâmesi ile öğretmen yetiştiren okullar ve bunların programlarına yönelik hükümler getirilmiştir. 1870 yılında Darülmüallimat (Kız öğretmen okulu) açılmıştır (Nurdoğan, 2020). Cumhuriyet öncesi dönemde başlayan öğretmen yetiştirme çalışmaları Cumhuriyet döneminde hız kazanmıştır. Bu hususta M. Kemal’in fikir ve çalışmaları önem taşımaktadır. Nitekim M. Kemal halkın eğitilmesi ve Cumhuriyet rejiminin yerleşmesinde öğretmenlere olan güven ve inancını her fırsatta dile getirmiştir. Bu bağlamda da öğretmen yetiştirme çalışmaları için gerekli yasal düzenlemeleri başlatmıştır. İlgili durumun en önemli göstergelerinden biri 13 Mart 1924 tarihinde kabul edilen 439 sayılı “Orta Tedrisat Muallimler” kanunudur. Bu kanunun ilk hükmünde öğretmenlik “Devletin umumi hizmetlerinde, talim ve terbiye vazifesini üzerine alan müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslek” olarak tanımlanmıştır. 1926 tarihli ve 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanununun 12. hükmünde ise “Maarif hizmetinde asıl olan muallimlik” ibaresine yer verilmiştir (Karslı, 2005). Bunun yanında öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla 1940 yılında Köy Enstitüleri açılmıştır. Köy Enstitülerini takiben, mektup ile öğretmen yetiştirme, hızlandırılmış program ile öğretmen yetiştirme ve yedek subay öğretmenler gibi öğretmen ihtiyacını kısa sürede karşılamaya yönelik uygulamalar da benimsenmiştir. 1982 yılında ise Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kurulmuş, öğretmen yetiştiren tüm kurumlar üniversitelerin kontrolüne geçmiş ve öğretmen yetiştirmede belirli bir standart hedeflenmiştir (Akdemir, 2013). Öğretmen yetiştirme yetkisini devralan YÖK, 2007 yılına kadar üç önemli düzenlemeye imza atmıştır. Bu düzenlemeler, sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim yükseköğretilerinin eğitim süresinin 4 yıla çıkarılması, öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla alana ilişkin derslerin Fen-Edebiyat fakültelerinde ve alanın öğretimine yönelik derslerin ise eğitim fakültelerinde verilmesi (formasyon); 2006 yılı itibarıyla eğitim fakültelerinin yapılmasıyla öğretmen adaylarının genel kültür derslerinin artırılmasıdır (Yıldırım & Vural, 2014).

Öğretmen yetiştirmeye ilişkin Türkiye’de önemli çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası yapılan düzenlemeler de bu yönde yapılan çalışmalardır. Fakat öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin çalışmalar kadar meslek hayatlarına başlayacak öğretmenlerin atanmaları, mesleki gelişimleri ve kariyer basamakları gibi konular da önem

taşımaktadır. Çünkü öğretmenlerin iyi bir eğitim alarak kendilerini geliştirmeleri kadar mesleklerini istekle sürdürmelerini destekleyecek motivasyon kaynaklarına, diğer bir ifade ile bazı hak ve imkânlarla ihtiyacı vardır. Meclis Genel Kurulu tarafından kabul edilen ve 14 Şubat 2022 tarihinde yürürlüğe giren Öğretmenlik Meslek Kanunu ilgili duruma yöneliktir.

Şekil 1

2022 Öğretmenlik Meslek Kanunuyla Yapılan Düzenlemeler (Öğretmenlik Meslek Kanunu [ÖMK], 2022)



Öğretmenlik Meslek Kanunu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “amaç ve kapsam” olarak belirtilmektedir. Bu bağlamda ilgili kanunun amacı; öğretmenlerin göreve başlaması, mesleki gelişimlerini tamamlaması ve kariyer basamaklarında ilerlemelerini düzenlemek olarak ifade edilmiştir. İkinci bölümde öğretmenliğin bir ihtisas mesleği olduğu ve mesleki etik ilkelere uygun olarak sürdürülmesi gerektiğine yer verilmiştir. Aynı zamanda, öğretmen seçiminin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapıldığına ve öğretmen seçiminin yükseköğretim kurumlarının öğretmen yetiştiren kurumlarında ve denkliği kabul edilen yurt dışı yükseköğretim kurumlarında yapıldığı bilgisine yer verilmiştir. İlgili bölüm başlığında aday öğretmenlik de ele alınmıştır. Buna göre aday öğretmenlik süresinin iki yıldan fazla olamayacağı bilgisine yer verilmiştir. Bununla birlikte performans değerlendirmesi ve Adaylık Kaldırma Sınavı’nın (AKS) artık uygulanmayacağı da belirtmektedir. İlgili sınav yerine aday öğretmenlere yönelik “Gelişim Temelli Değerlendirme” modelinin uygulanacağı vurgulanmıştır. Öğretmenlik kariyer basamaklarına da ilgili bölümde yer verilmiştir. Bu basamaklar, uzman ve başöğretmenliktir. Bu kapsamda, öğretmenlikte en az on yıl hizmeti bulunup mesleki gelişimine yönelik hazırlanan (180 saat) Uzman Öğretmenlik Eğitim Programı’nı tamamlayan, uzman öğretmenlik için kabul edilen asgari şartlara sahip, kademe ilerlemesinin durdurulmasına yönelik cezası olmayan öğretmenlerin uzman öğretmenlik sınavına başvuru yapabileceği hükmü kanunda yer almaktadır. Sınava başvuru yapıp 70 ve üzeri puan alanların başarılı kabul edileceği belirtilmektedir. Uzman öğretmenliğin üstü olarak ifade edilecek başöğretmenlik için şu kriterlere yer verilmiştir: En az on yıl uzman öğretmen olarak çalışan, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası bulunmayan, Başöğretmenlik Eğitim Programı’nı tamamlayan (240 saat) ve mesleki gelişim alanlarında başöğretmenlik için öngörülen çalışmaları tamamlayanlar başöğretmenlik yazılı sınavına başvurabilir. Sınavda 70 ve üzeri puan alanlar başarılı sayılır. Uzman ve başöğretmenlik kabulünde yüksek lisans ve doktora mezunu öğretmenler için ayrı bir maddeye yer verilmiştir. Buna göre yüksek lisans eğitimini tamamlayan öğretmenler uzman öğretmen olmak için belirtilen şartlara gerek duyulmadan, doktora eğitimini tamamlayanlar ise başöğretmenlik için belirtilen şartlara gerek olamadan ilgili unvanlara sahip olur. Üçüncü bölüm, “çeşitli ve son hükümler” olarak belirtilmektedir. Bu başlık altında öğretmenlerin ek göstergelerinin 3600’e çıkarılacağı bilgisine yer verilmiştir. Öğretmenlerin tazminatlarında değişik yapılacağı da ilgili kısımda yer almaktadır. Bu kapsamda uzman öğretmen eğitim öğretim tazminatının,

yüzde 20'den yüzde 60'a; başöğretmenin ise yüzde 40'tan yüzde 120'ye yükseltileceği bilgisine yer verilmiştir (ÖMK, 2022). 2023 yılında kanunun bazı maddelerinin iptaline yönelik Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi 7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun bazı maddelerinin iptaline karar vermiştir. Bu maddeler; aday öğretmenlerin atanmasının Adaylık Değerlendirme Komisyonu'na bırakılması, Aday Öğretmen Yetiştirme Programı'na geçerli bir gerekçesi olmadığı hâlde katılmayanlar ile program sonunda komisyonca yapılan değerlendirmede başarısız sayılanların atanamayacağına yönelik maddelerdir. Aynı zamanda, uzman öğretmenler için "Mesleki gelişim alanlarında uzman öğretmenlik için gerekli olan asgari çalışmaları tamamlamış olma" ibaresi ile başöğretmenler için "Mesleki gelişim alanlarında başöğretmenlik için öngörülen çalışmaları tamamlayanlar" ibaresinin iptaline karar verilmiştir (Anadolu Ajansı, 2023).

Çağın getirdiği gelişim ve değişimler, öğretmenlik mesleğinde yapılandırılmaya gidilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim Türkiye'de öğretmen yetiştirme çalışmalarının Cumhuriyet öncesinde başlamış olduğu ve Cumhuriyet sonrasında hız kazandığı söylenebilir. Çalışmaların ortak gayesinin, nitelikli öğretmen yetiştirme olduğu görülmektedir. Fakat öğretmenlerin atanmaları, mesleki kariyerleri ve özlük haklarına yönelik bağımsız ve detaylı bir kanuna 2022 yılına kadar yer verilmediği görülmektedir. 2022 yılında çıkarılan ve 2023 yılında bazı maddeleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen Öğretmenlik Meslek Kanunu'yla öncesinde, alandaki eksikliğin giderilmeye çalışıldığı ve geleceğin mimarı olan öğretmenlerinin imkânlarının iyileştirilmesinin hedeflendiği söylenebilir. Bu bağlamda mevcut araştırma ile öğretmenlerin, Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle lisansüstü eğitim alan ve farklı branşlarda görev yapmakta olan öğretmenlerin kanuna ilişkin görüşleri hem kanunun branşları açısından olumlu ve olumsuz yanlarını yorumlamaları hem de alanlarında uzman olan (lisansüstü eğitim alan) öğretmenlerin akademik yönden kanunu değerlendirmeleri önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada, öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun içeriğini nasıl değerlendirdiklerini, kariyer basamaklarının velilerin öğretmenlere yönelik bakış açısını nasıl etkileyeceğini, 21. yy. öğretmen becerilerini kanunun karşılama durumunu, öğretmenliğin kariyerin basamaklara ayrılması ve öğretmenlerin bu konuda önerilerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Ayrıca araştırmada elde edilecek bulguların (öğretmen görüşleri), kanunun geliştirilmesi açısından ilgililere ve bu konuda politika yapıcılara somut gerekçeler oluşturması beklenmektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara bazı önerilerde bulunularak yeni araştırmalara ışık olabileceği düşünülmektedir. Nihai olarak, yeni çıkarılan ve revize edilen Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ilişkin öğretmenlerden alınan görüşlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin kariyer probleminin çözümüne katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun içeriğinin yeterliliği hakkında öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- 2) Öğretmenlik Meslek Kanunu'na göre belirlenen kariyer basamaklarının, velilerin öğretmenlere bakış açısını nasıl etkileyeceğine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- 3) Aday/Uzman/Başöğretmenlik Eğitim Programı'nın 21. yy. öğretmen bilgi ve becerini karşılama durumu bakımından öğretmen görüşleri nelerdir?
- 4) Öğretmenliğin aday öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen şeklinde kariyer basamaklarına ayrılmasına ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
- 5) Öğretmenlik Meslek Kanunu'na ilişkin öğretmenlerin önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması ile tasarlanmıştır. Durum çalışması, araştırmacının gerçek yaşamdaki güncel durumu veya belirli bir zamandaki durumları

kendi koşulları içerisinde çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanarak detaylı ve derinlemesine bilgiler topladığı araştırma desenidir (Sönmez & Alacapınar, 2019; Creswell, 2021, s. 99). Mevcut araştırmada, öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu'na yönelik görüşlerinin yorumlanması ve kanuna ilişkin görüşlerinin detaylı bir şekilde tespit edilmesi için durum çalışması desenlerinden tanımlayıcı durum çalışmasından faydalanılmıştır. Tanımlayıcı durum çalışması, okuyuculara bir konu hakkında yorum yapabilmeleri için gerekli verilerin açıkça ortaya koyulmasını sağlamaktadır (Raghisoylu, 2020). Bu araştırmada da Öğretmenlik Meslek Kanunu bir durum olarak nitelendirilerek öğretmenlerin bu duruma ilişkin detaylı olarak görüşlerinin ortaya konulması amaçlandığı için araştırma tanımlayıcı durum çalışması deseni ile tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu belirlenirken ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde araştırmacı önceden belirlediği ölçütleri karşılayan örnekleme seçmektedir (Baş & Akturan, 2017; Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmanın örnekleminde dikkate alınan ölçüt, kamu okullarında görev yapan ve lisansüstü eğitim görmekte olan öğretmenlerdir. Araştırmaya 25 öğretmen katılım göstermiştir. Tablo 1'de öğretmenlere ait demografik bilgiler sunulmaktadır.

Tablo 1

Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

Cinsiyet	N	%
Erkek	13	52
Kadın	12	48
Toplam	25	100
Yaş		
22-30 yaş arası	6	24
31-40 yaş arası	15	60
41 yaş ve üzeri	4	16
Toplam	25	100
Kıdem yılı		
1-5 yıl arası	4	16
6-10 yıl arası	8	32
11-15 yıl arası	7	28
16 yıl ve üzeri	6	24
Toplam	25	100
Branş		
Sosyal Bilgiler	4	15
Sınıf	4	15
Matematik	3	12
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	8
Rehberlik	2	8
Türk Dili ve Edebiyatı	2	8
Yabancı Dil	1	4
Muhasebe ve Finansman	1	4
Okul Öncesi	1	4
Ortaöğretim Matematik	1	4
Fen Bilimleri	1	4
Fizik	1	4
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	1	4
Tarih	1	4
Toplam	25	100

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmenlerin 13'ü erkek, 12'si kadındır. Öğretmenlerin 6'sı 22-30 yaş arasında, 15'i 21-40 yaş arasında, 4'ü 41 yaş ve üzerindedir. Öğretmenlerin mesleki kıdem yıllarına göre

dağılımı incelendiğinde, 4'ünün 1-5 yıl arası, 8'inin 6-10 yıl arası, 7'sinin 11-15 yıl arası ve 6'sının 16 yıl ve üzeri kıdem yılına sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşları incelendiğinde, öğretmenlerin çoğunluğunun sınıf öğretmeni ve sosyal bilgiler öğretmeni olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada nitel çalışmalar için uygun bir veri toplama aracı olan ve araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının yapılandırılmış tekniklerle hazırlanan ilk bölümünde, katılımcıların kişisel bilgileri, ikinci bölümde ise açık uçlu sorular yer almaktadır (Çelebi, 2021). Birinci bölümde öğretmenlerin demografik bilgilerine (cinsiyet, yaş, kıdem yılı, branş, öğrenim durumu), ikinci bölümde ise Öğretmenlik Meslek Kanunu'nu değerlendirmeye yönelik açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Açık uçlu soruların hazırlanması için öncelikle Öğretmenlik Meslek Kanunu ve konu ile ilgili araştırmalar incelenmiştir. Araştırmanın amacı kapsamında 10 soru yazılmıştır. Hazırlanan sorularda uzman görüşleri (1 Eğitim Yönetimi Eğitimcisi, 1 Türkçe Eğitimcisi, 1 Uzman Öğretmen) doğrultusunda gerekli düzeltmeler (tekrar eden ve araştırmanın amacına uygun olmayan soruların çıkarılması, dil ve anlatım bakımından düzenlenmesi) yapılmıştır. Formun anlaşılabilirliği ve araştırmanın amacına uygunluğu, asıl araştırmaya katılmayan 2 öğretmen ile test edilmiştir. Ardından form tekrar oluşturulmuş, nihai formda 5 soruya yer verilmiştir (Örnek soru: Öğretmenliğin aday öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen şeklinde kariyer basamaklarına ayrılmasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?).

Veri Analizi

Araştırmanın verileri, hazırlanan veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Form öğretmenlerle paylaşılmadan önce araştırmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılmış ve katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilmiştir. Veriler 2023 yılında toplanmıştır.

Araştırma bağlamında ulaşılan verilere içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizinde, toplanan verilerin her detayı derinlemesine incelenir ve kodlamalar yapılarak önceden belirli olmayan temalar oluşturulur (Sözer & Aydın, 2020; Yıldırım & Şimşek, 2021). İlk aşamada soruları uygun ve tam dolduran öğretmenlerin formları analiz edilmiştir. İçerik analizi ile her soruya ait katılımcı görüşleri temalara ayrılmış ve o temaya ait olan görüşler kodlamalar yapılarak gösterilmiştir. Sınıflandırılan verilerin frekans değerleri hesaplanarak tablolarda verilmiştir. Araştırmada öğretmen görüşleri, öğretmenlerin branşına ve form inceleme sırasına göre kodlanarak sunulmuştur. Örneğin, katılımcılardan 1. sıradaki sosyal bilgiler öğretmeni için Sosyal Bilgiler-1 kodlaması, katılımcılardan 3. sıradaki matematik öğretmeni Matematik Öğretmeni-3 şeklindedir. Birden fazla temaya yerleştirilmesi gereken öğretmen görüşlerinin olması nedeniyle, görüş sayısı araştırmaya katılan öğretmen sayısından fazladır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmanın iç geçerliliğini veya inandırıcılığını sağlamaya yönelik elde edilen bulguların gerçekliğe, birbiri ile tutarlı olmasına ve verilerin nesnel bir şekilde toplanarak yorumlanmasına dikkat edilmiştir. Bu süreçte araştırmacılar, elde ettiği sonuçları birbiriyle karşılaştırarak kavramsallaştırmıştır. Konuya yönelik farklı bakış açıları çeşitlendirilmeye çalışılmıştır. Nitekim yürürlüğe yeni giren Öğretmenlik Meslek Kanunu hakkında farklı branştan öğretmenlerin düşüncelerini ortaya koymak hedeflenmiştir. Örneğin, Öğretmenlik Meslek Kanunu'na göre velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileme durumuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin kariyer basamaklarının velilerin öğretmen arasında ayırım yapacağını belirtirken, fizik öğretmenleri böylesi bir durumun söz konusu olmayacağını belirtmiştir. Ayrıca, uzman incelemesine başvurularak süreç eleştirel bir gözle ele alınmıştır. Bu bağlamda yarı yapılandırılmış görüşme sorusunda yer alan sorular araştırmacılar tarafından farklı zaman ve mekânlarda çözümlenmiştir. Örneğin, öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun içeriğinin yeterliliği hakkındaki görüşleri tüm araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir. Araştırmacılar,

veri kaynakları ile uzun süreli etkileşim içerisinde bulunması gerekçesiyle bireysel olarak yaptıkları analizleri karşılaştırarak öğretmen görüşlerini tema, kategori ve kodlara ayırırken, öğretmenlerin ifadelerinde geçen “hizmet yılı süresi, sınav içeriği” gibi anahtar kelime gruplarını esas almışlardır. Dış geçerliği veya aktarılabirlik açısından araştırma süreci, elde edilen verilerin toplanması ve analizi ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Araştırmada hem genele hem de özele ait bilgilere ulaşma amacı temel alındığından amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmacılar tarafından önceden belirlenen ölçütler (kamu okullarında görev yapan ve lisansüstü eğitim gören öğretmen) doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemine göre çalışma grubu seçilmiştir. İç güvenilirlik veya tutarlılık için veri toplama araçlarının hazırlanması, verilerin toplanması ve analiz aşamalarında tutarlılık gözetilmiştir. Tutarlılık stratejisi kapsamında, veri toplama araçları hazırlanırken yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alacak sorulara ve elde edilen verilere ilişkin uzman görüşlerine başvurulmuş ve veriler toplanırken araştırmacılar tarafından katılımcılara benzer şekilde bilgi verilmiştir. Dış güvenilirlik veya teyit edilebilirliğin sağlanması amacıyla elde edilen sonuçlar, verilerle sürekli olarak kontrol edilerek okuyucuya açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca, elde edilen sonuçlar öğretmenlerin yanıtlarından doğrudan alıntılar yapılarak araştırmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır (Creswell, 2021; Merriam, 2018; Yıldırım & Şimşek, 2021). Elde edilen sonuçların uygunluğunu, geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak için uzman görüşleri alınmış ve Miles & Huberman’ın (1994) nitel veri analizlerinde kullanılması önerilen güvenilirlik formülü “[Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100]” ile güvenilirlik %96 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre, veri analizlerinin güvenilir olduğu söylenebilir. Görüş birliği sağlanan (%96) veriler doğrudan değerlendirmeye alınmış olup görüş birliği sağlanamayan (%4) veriler de araştırmacılar tarafından ortak görüş sağlanarak değerlendirilmiştir. Örneğin, Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun içeriğinin yeterliliğine ilişkin soruya cevap veren “Matematik Öğretmeni-1”in “... Meslekte 10 yılını dolduran öğretmenlere, sınav yolu ile bu hakkın verilmesi sistemin ilk bakışta göze çarpan aksak yönleridir. Bunun dışında lisansüstü eğitimi teşvik etmesi ise faydalı bir yöntemdir.” görüşü birden fazla kategoride ele alınmasını gerektirmektedir. Görüşte birden fazla hususa değinildiğinden bu ifade araştırmacılar tarafından farklı zaman ve mekânda tekrar incelenmiş, sonrasında bir araya gelinerek yapılan tartışmalar sonucunda çoğunluğun kararı esas alınmıştır. Görüş birliği sağlanamayan verilerin analizinde de bu yol takip edilmiştir.

Araştırma Etiği

Mevcut araştırmanın tüm aşamalarında etik ilkeler gözetilmiştir. Araştırma süresince, çalışma grubuna veri toplama öncesinde bilgi verilmiş ve gönüllü onam formu imzalatılmıştır. Ayrıca mevcut araştırma süresince Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi çerçevesinde hareket edilmiştir. Yükseköğretim Kurumları Etik Davranış İlkeleri, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi çerçevesinde çalışma yürütülmüştür. İlgili araştırmada, veri toplama sürecini başlatmadan Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan etik izni alınmıştır (12.07.2023/2023-SBB-0421).

Bulgular

Bu bölümde, veri toplama aracından elde edilen veriler tablolarda sunularak yorumlanmış ve öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan “Öğretmenlik Meslek Kanunu’nun (ÖMK) içeriğinin yeterliliği hakkında görüşleriniz nedir? Açıklayınız.” sorusuna ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2

Öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun İçeriğinin Yeterliliği Hakkındaki Görüşleri

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>Kod</i>	<i>f</i>
Kariyer basamakları	Hizmet yılı süresi	Hizmet yılı süresinin uygunluğu	3
		Hizmet yılı süresinin azaltılması	3
	Lisansüstü eğitimi	Hizmet yılı süresinin artırılması	1
		Düzenlenmesi gereken kısımlar olduğu	6
		Lisansüstü eğitimin gereksiz olduğu	3
		Lisansüstü eğitimin gerekli olduğu	2
	Sınav içeriği	Sınavın yapılmaması	8
		Sınavın kolay olması	4
		Sınavın zorlayıcı olması	2
	Kanunun İçeriği	Eksik ve sorunlu olması	İşlevsiz olması
Uygulamada yetersiz olması			2
Amaca uygun olmaması			1

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin Öğretmenlik Meslek Kanunu (ÖMK)'nin içeriğine ilişkin görüşleri kariyer basamakları ve kanunun içeriği temaları altında, hizmet yılı süresi, lisansüstü eğitimi, sınav içeriği, eksik ve sorunlu olması kategorilerinde toplanmıştır. Öğretmenler en fazla sınav içeriği kategorisinde görüş belirtmektedir. Bu kategoride öğretmenler genellikle sınavın olmaması (f:8) yönünde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca en fazla görüş belirtilen bir diğer kategori, lisansüstü eğitimidir. Öğretmenler, kanunda yer alan lisansüstü eğitimle ilgili hususların düzenlenmesi gereken kısımlarının olduğunu (f:6) belirtmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden oluşturulan diğer kategoriler ise hizmet yılı süresi ve genel olarak kanunun içeriği hakkındaki görüşlerin yer aldığı temalardır. Hizmet yılı süresi ile ilgili olarak öğretmenler genellikle bu sürenin uygunluğu (f:3) ve azaltılması (f:3) yönünde görüş belirtmiş, kanunun içeriğini ise işlevsiz bulduklarını (f:3) ifade etmişlerdir. Bu soru altındaki görüşler incelendiğinde, öğretmenlerin ÖMK'nin içeriğine ilişkin görüşlerinin genel olarak olumsuz yönde olduğu görülmektedir.

ÖMK'nin içeriği hakkındaki öğretmen görüşlerinden, hizmet yılı süresine ilişkin (f:7) görüş belirten Sosyal Bilgiler Öğretmeni-4: "Hizmet yılı uzmanlık için 8, başöğretmenlik için 15 yıl olmalı. Sınav yerine tezli yüksek lisans ve doktora eğitimi almalılar." Matematik Öğretmeni-1 ise "İçerik olarak iyi bir uygulama olmasına rağmen uygulanış olarak aksaklıklara yol açmaktadır. Meslekte 10 yılını dolduran öğretmenlere, 'sınav' yolu ile bu hakkın verilmesi, sistemin ilk bakışta göze çarpan aksak yönüdür. Bunun dışında lisansüstü eğitimi teşvik etmesi ise faydalı bir yöntemdir." şeklinde görüş belirtmiştir. Öğretmenler lisansüstü eğitiminin olması gerektiğini vurgularken, onların hizmet yılına ilişkin farklı bakış açılarına sahip oldukları görülmektedir. Bu görüşlerin hizmet yılı kategorisinde yer almasını sebebi, ÖMK ile başöğretmenlik ve uzman öğretmenlik için hizmet yılı süresinin getirilmesi ve ilgili görüşlerde de buna yer verilmesidir. Lisansüstü eğitim kategorisine ilişkin (f: 19) Yabancı Dil Öğretmeni-1 "Adaletsiz ve gereksiz bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Tezli-tezsiz yüksek lisansın dahi ayrımının olmaması, yaş şartlarını karşılamayan öğretmenlere hak ettikleri hakların tanınmaması gibi uygulamada pek çok hata barındıran bir kanun." Matematik Öğretmeni-2 ise "Öğretmenlik mesleği zaten uzmanlık isteyen bir meslektir. Her birimiz alanımızda lisans derecesi alıp atanmaktayız. Bu sebeple uzman kelimesini yanlış buluyorum. Küçük çaplı da olsa bir iyileştirme (gösterge ve ek zam) tabii ki olumlu bir gelişme fakat yeterli değil. Öğretmenlere performansla dayalı bir sistem getirilmeli ama bu gerçekten öğretmenin kendini alanında geliştirmesi ve güncel tutması ile ilgili olmalıdır." şeklinde görüş belirtmiştir. Veri seti incelendiğinde, öğretmenlerin tez türüne (tez/tezsiz) ilişkin ayrım olması gerektiğini, lisansüstü eğitimi mesleki yönden önemli ve faydalı gördükleri anlaşılmaktadır.

Hâlbuki öğretmenler lisansüstü eğitim alıyor olmalarına rağmen lisansüstü eğitime yönelik farklı görüşler belirtmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin ilgili görüşlerinin lisansüstü eğitim kategorisinde yer almasına yol açmıştır. Sınav içeriğine ilişkin olarak (f:6) Sınıf Öğretmeni-2 “Ben sınava girmedim. Öğretmenlik mesleğinde böyle bir sınavın haksızlık olduğunu düşünüyorum.” ifadesiyle sınavın olmaması gerektiğini vurgularken Rehberlik Öğretmeni-1 “Doğru bir karar. Çünkü çalışan ve çalışmayan öğretmenlerin ayrışması lazım. Ancak sınavın formalite yapılmaması gerekiyor. Formalite yapılacaksa sınav olmasın.” görüşüyle ayrı düşüncede olduğu görülmektedir. Son olarak kanunun eksik ve sorunlu olmasına ilişkin (f:6) oluşturulan kategoride Okul Öncesi Öğretmeni-1 “*Öğretmenlerin sınıflandırılmasını pek doğru bulmuyorum. Amaca hizmet eden bir kanun değil.*” ve Fizik Öğretmeni-1 “*Öğretmenlik zaten bir uzmanlık alanı. Uzmanın, uzmanı olacağını düşünmüyorum.*” şeklinde ifadelerde bulunarak kanunun işlevsiz olduğuna ve amaca hizmet etmediğine dikkat çekmektedirler. ÖMK kapsamında sınava yer verilmesi ve yapılan sınavın öğretmenler tarafından kolay olduğunun belirtilmesi gereği görüşler sınav kategorisinde toplanmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan “*Öğretmenlik Meslek Kanunu’na göre belirlenen kariyer basamaklarının, velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileyeceğini düşünüyor musunuz?*” sorusuna ilişkin öğretmen görüşlerinden sağlanan verilerin analiziyle elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3

Öğretmenlik Meslek Kanunu’na Göre Belirlenen Kariyer Basamaklarının Velilerin Öğretmenlere Bakış Açısını Etkileme Durumuna Göre Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
		Etkili olacağı	13
		Öğretmenin unvanı	4
	Etkileyeceğine yönelik görüşler	Öğretmenlerin branşı	4
Velilerin		Sürece dayalı	2
bakış açısı	Kısmen etkileyeceğine yönelik görüşler	Okulun yerleşim yeri	2
		İçeriğin aynı olması	2
	Etkilemeyeceğine yönelik görüşler	Okul seviyesi	1

Tablo 3 incelendiğinde, ÖMK’nin velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileme durumuna göre öğretmen görüşleri velilerin bakış açısı temasında 3 kategori altında toplanmıştır. Bu kategorilerden en fazla görüş, ÖMK’nin velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileyeceği yönündedir. Öğretmenlerin 13’ü etkili olacağı yönünde görüş belirtmiştir. 2 öğretmen okulun yerleşim yerine göre kısmen etkileyeceğini belirtmiş ve 3 öğretmen ise etkilemeyeceğine yönelik görüş belirtmiştir. Genel olarak öğretmenlerin görüşleri, ÖMK’ye göre belirlenen kariyer basamaklarının velilerin öğretmene bakış açısını etkileyeceği yönündedir.

ÖMK’nin velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileme durumuna göre öğretmen görüşlerinden etkinleneceğine yönelik görüşler (f:21) kategorisinde Yabancı Dil Öğretmeni-1 “Evet, özellikle sınıf öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri açısından bunun velilerin öğretmen seçimi yapmaya kadar gidecekleri bir süreç olacağı kanısındayım.”, Türk Dili Edebiyatı Öğretmeni-1 ise “Düşünüyorum. Toplumumuz unvanları önemser. Veliler uzman ve başöğretmenlere yönelecektir”, Rehberlik Öğretmeni-1 “Velilerin bakış açısını etkileyeceği kesin. Ücretli ve kadrolu ayrımı bile yapıyor veliler”, Matematik Öğretmeni-1 “Kesinlikle düşünüyorum. Bir zaman sonra veliler öğretmen seçmeye çalışacaktır.” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu şekilde düşünmelerinin nedeni mevcut süreçte velilerin öğretmenlik branşlarına göre seçim yaptığı gerekçesiyle kariyer basamaklarına göre de bir ayırımın yapılmasının söz konusu olabileceği söylenebilir. Öğretmenlerin bir kısmı, öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasının velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileyeceğine ilişkin görüşleri

kesinlik ifade etmemekle birlikte etkileyebileceğini belirtmektedir. Öğretmenler ilgili durumun şartlar dâhilinde değişiklik de gösterebileceğini göz önünde bulundurarak görüşlerini belirtirken kesin ifadeler kullanmayı tercih etmemişlerdir. Bu husus, ilgili görüşlerin kısmen etkileyeceği kategorisinde değerlendirilmesine neden olmuştur. Nitekim kısmen etkileyeceğine yönelik (f: 4) kategorisinde Sınıf Öğretmeni-2 “Olabilir, köylerde pek fark etmiyor.” şekilde görüş belirtirken, yine aynı branştaki öğretmen Sınıf Öğretmeni-1 “Düşünebiliyor tabii. Velilerin öğretmenler hakkında söz sahibi olmaları veya yorum yapmalarını da yanlış buluyorum. İşin uzmanı olmayan kişilerin, yeterlilik konusunda sadece etikete dayalı yorum yapmaları yapıcı değil.” şeklinde ifade ederken farklı branştaki Matematik Öğretmeni-1 ise “Tüm okullar adına genelleme yapmasak bile, mutlaka merkezi ve özellikle ilkököl seviyesinde olan okullarda öğrencileri okula ve sınıflara kaydederken veliler arasında ve öğretmenler arasında ayrışmaya yol açarak etik dışı konuları gündeme getirecektir. Bu da okul ve kurum iklimine olumsuz yansıtacaktır.” şeklinde görüş belirtmektedir. Belirtilen görüşlerden hareketle, okulların il, ilçe ve köyde bulunma durumlarının veli profilinin öğretmene yaklaşımını etkileyeceği söz konusu olduğu söylenebilir. İfadeler incelendiğinde, öğretmenlerin görüşlerinin kesinlik içermediği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde ise özellikle il merkezleri ve köyler arasında farklılıklar olabileceği, köylerde imkânların kısıtlı olmasının velilerin böylesi bir ayırım içine girmesini engelleyebileceği fakat il merkezlerinde okul sayısı ve öğretmen sayılarının yeterli durumda olmasının ayırma yol açabileceğini göstermektedir. Son olarak, ÖMK’nin velilerin öğretmenlere bakış açısını etkilemeyeceğine ilişkin (f:3) oluşturulan kategoride Matematik Öğretmeni-2 “Üst basamaklarda etkileyeceğini düşünmüyorum.”, Fizik Öğretmeni-1 ise “Kanun içeriğinin aynı olması gereği tüm öğretmenleri aynı şekilde etkileyecek ve herkes aynı unvana sahip olacaktır. Bu durum herhangi bir ayırma sebep olmayacaktır.” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan bu öğretmenlerin kariyer basamaklarının velilere yönelik bakış açılarını etkilemeyeceğine ilişkin ifadeler belirttikleri için bu kategori altında değerlendirilmiştir. ÖMK’de belirtilen kariyer basamaklarının nihayetinde herkesi aynı seviyeye getireceği söz konusu olduğu için velilerin bu konu hakkında bir algı oluşturmayacağı çıkarımı yapılabilir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan “*Aday/Uzman/Başöğretmenlik Eğitim Programı’nın 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumunu nasıl değerlendirirsiniz?*” sorusuna ilişkin olarak öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen verilerin analiz sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4

Kariyer Basamakları Eğitim Programının 21. yy. Öğretmen Bilgi ve Becerilerini Karşılama Durumuna Yönelik Öğretmen Görüşleri

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>Kod</i>	<i>f</i>
	Yetersiz olması	İçeriğin yetersizliği	15
		Uygulamanın yetersizliği	5
21. yy. bilgi ve becerilerini karşılama durumu	Yeterli olması	İçeriğin yeterliliği	2
		Farklılaştırılmış ve kapsayıcı	1
	Geliştirilebilir olması	Hizmet içi eğitim verilmelidir	2

Tablo 4 incelendiğinde, kariyer basamakları eğitim programının öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumu hakkında öğretmenlerin görüşlerinin genellikle programın yetersiz olduğu görülmektedir. Kariyer basamakları eğitim programının 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumuna ilişkin kategoriler; yetersiz olması (f:20), yeterli olması (f:3) ve geliştirilebilir olması (f:3) kategorileridir. Genel olarak öğretmenler kariyer basamakları eğitim programının 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumu hakkında olumsuz görüşler belirtmişlerdir.

Kariyer basamakları eğitim programının 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumunda yetersiz olmasına yönelik görüşler (f: 20) kategorisinde Matematik Öğretmeni-3 “Eğitim programı, 21. yy. öğretmen bilgi becerilerini karşılamada çok yetersizdir.”, Matematik Öğretmeni-1 “Eğitim programı başlık olarak hepsi faydalı bilgiler gibi görünse de maalesef uygulama olarak slaytların okunduğu ve çoğu öğretmenin videoları tamamlamak zorunda olduğu için maruz kaldığı bir uygulamaya dönüşmüştür. İçeriğin ve eğitimi veren kişilerin aktarım yönteminde değişiklikler şarttır.”, Tarih Öğretmeni-1 ise “Eğitim programı daha pratiğe dönük olabilirdi.” şeklinde görüşler belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kariyer basamakları eğitim programının 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama duruma yönelik görüşlerinin önemli bir kısmının “yetersiz” kategorisinde yer almasının temel nedeni öğretmenlerin Kariyer Basamakları Eğitim Programı’nı hem teorik hem de pratik manada yetersiz olduğunu düşünmeleri ile ilişkilendirilebilir. Belirtilen görüşlerden hareketle verilen eğitimlerin 21. yy. öğretmen becerilerini (eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, yaratıcılık, liderlik gibi) geliştirmede zayıf olduğu görülmektedir. Kariyer basamaklarının 21. yy. öğretmen becerilerini karşıladığına yönelik görüşler (f:3) kategorisinde Sınıf Öğretmeni-2 “Yeni bilgiler kazandırdı. Farklılaştırılmış ve kapsayıcı eğitime dikkat çektiği için iyiydi.”, Muhasebe ve Finansman Öğretmeni-1 “Olumlu değerlendiriyorum.” şeklindeki görüşleriyle çeşitli becerilerin kazanımını sağladığını savunmaktadır. Öğretmenlerin görüşlerinden aday/uzman/başöğretmenlik eğitim programının kapsayıcı içeriği ve farklı eğitim türlerini içermesi gereği 21. yy. becerilerine yönelik olduğu çıkarımı yapılmış ve görüşler “yeterli” kategorisinde ele alınmıştır. 21. yy. becerilerinin geliştirilebilmesine yönelik görüşler (f:2) kategorisinde Fen Bilimleri Öğretmeni-1 “Sınava girip soruları okumakta zorlanan yılların idarecisi hocalarımızın varlığını bilip bu soruyu olumlu yanıtlamam çok da mümkün değil. Bu beceriler öğretmen adaylarına lisans düzeyinde verilmeli. Mezuniyet sonrası hizmet içi eğitimler ile geliştirilmelidir.” ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni-2 “Özellikle tecrübenin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle teoriden çok pratiğe eğilim olmalıdır.” şeklinde görüş ifade etmişlerdir. Veri seti incelendiğinde öğretmenlerin görüşleri genel olarak kariyer basamakları eğitim programının 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumu temasında yetersiz kategorisinde yer verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan “Öğretmenliğin aday öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen şeklinde ayrılmasına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen verilerin analiz sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Öğretmenliğin Kariyer Basamaklarına Ayrılmasına İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f
		Kariyer basamaklarına ayrılmalı	6
	Olumlu/ Geliştirilebilir	Unvan kazandırması	4
		Kaliteyi artırdığı	3
Kariyer basamakları		Kariyer basamaklarına ayrılmamalı	7
		Adaletsiz ve ayrıştıracı olması	4
	Olumsuz	Sınıflandırmaya yol açması	3
		Kariyer basamağının çeşitlendirilmesi	1
		Branşa uygun lisansüstü eğitimin yapılması	1

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasına ilişkin öğretmen görüşleri “olumlu/geliştirilebilir” ve “olumsuz” kategorilerinde toplanmıştır. Bu kategorilere göre yapılan kodlamalar incelendiğinde, öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasının uygun olmadığına yönelik (f: 16) görüşlere yer verilmekteyken, uygun olduğuna yönelik görüşler de (f: 13) mevcuttur. Öğretmen görüşleri genel olarak öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasına ilişkin olumlu ve geliştirilmesi yönünde olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasına ilişkin öğretmen görüşlerine yönelik olumlu görüşler (f: 13) kategorisinde yer alan Tarih Öğretmeni-2 “Nasıl ki akademide belli şartlara göre Araştırma görevlisi, Dr. öğretim üyesi, Doçent ve Profesör gibi basamaklar varsa bizde de olmalı.” görüşünde bulunarak bir ayırım olması gerektiğini desteklerken Sınıf Öğretmeni-1 ise “Yerinde bir karar bence. Amaç öğretmenliği ayırtırmak değil kaliteyi artırmak.” şeklinde görüş belirterek oluşturulan basamaklarla öğretmenlerin donanımlı olacağını düşünmektedir. Tarih Öğretmeni-1 ise “Öğretmenleri kendilerini geliştirmeye yönlendirdiği için olumlu buluyorum.” görüşü ile öğretmenlerin etkin ve nitelikli olması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmenler, öğretmenlik mesleğinin kariyer basamaklarına ayrılmasına ilişkin kaliteyi artırması ve akademik gelişimi desteklemesine yönelik olumlu görüşler belirttikleri için olumlu/geliştirilebilir kategorisinde görüşler ele alınmıştır. Olumsuz görüşler (f: 16) kategorisinde görüş belirten Matematik Öğretmeni-1 “Öğretmen önüne herhangi bir sıfat gelerek ayırmamalıdır. Daha yeni mezun olmuş öğretmenden başlayarak; öğretmen adayı, ücretli öğretmen, sözleşmeli öğretmen, kadrolu öğretmen gibi ayrımlarla mücadele edilirken bunların yanına bir de uzman, başöğretmen gibi yeni sıfatların eklenmesi öğretmenler arasında ayrıma ve motivasyon kaybına yol açmaktadır.” ve Okul Öncesi Öğretmeni-1 “Sınıflandırmayı doğru bulmuyorum.” görüşleriyle sınıflandırmanın yapılmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeni-1 ise “Yetersiz olduğunu düşünüyorum eğitimle alakalı olarak daha fazla basamak olabilir. Kıdem yılı, aldığı sertifikalar, idarecilik vb. durumlar da daha fazla basamak oluşturulmasını sağlayabilir.” ve Yabancı Dil Öğretmeni-1 “Öğretmenlik kariyer basamaklarının sınavla değil yalnızca akademik çalışmalarla ve mesleki yeterlilikle ilerlemesi gereken bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Yüksek lisans veya doktora yapmamış bir öğretmenin sözde bir sınava girerek bunu tamamlamış öğretmenlerle aynı haklara kavuşmasını haksız buluyorum.” ifadelerinde bulunarak kariyer basamaklarının belirlenmesinde farklı hususların dikkate alınmasını vurgulamaktadırlar. Öğretmenlerin kariyer basamaklarını ayırtıcı, adaletsiz ve sınıflayıcı biçimde belirttikleri ifadeler göz önünde bulundurularak olumsuz kategoride yer verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan “Öğretmenlik Meslek Kanunu’na ilişkin önerileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen verilerin analiz sonuçları Tablo 6’da belirtilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlik Meslek Kanunu’na Yönelik Öğretmenlerin Önerileri

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>Kodlar</i>	<i>f</i>
	İçerik	Adil olmalı	3
		Değiştirilmesi gerektiği	2
		Geliştirilebilir	2
	Hizmet yılı şartı	Hizmet yılı kaldırılmalı	2
		Hizmet yılı düzenlenmeli	2
Öneriler	Öğretmen hakları	Maaş- Özlük- Sosyal haklar	8
		Kariyer basamakları	Güncellenmeli
	Öğretmenlere yönelik	Kanun hakkında bilgilendirilmeli	1
	Lisansüstü eğitim	Lisansüstü eğitimin gerekliliği	3
Branşa uygun lisansüstü eğitim yapılabilir		1	
Sınava yönelik	Sınav kaldırılmalı	3	
	Sınavı usulü değiştirilmeli	1	

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin ÖMK'ye yönelik önerilerinin 7 kategori altında toplanmaktadır. Görüşler incelendiğinde, en fazla önerinin yer aldığı kategorinin “öğretmen hakları” kategorisi altında (f:8) olduğu ve bu hakların maaş, özlük ve sosyal haklar hakkında olduğu görülmektedir. En fazla görüşün olduğu diğer kategori ise, “kanunun içeriğine yönelik önerilerin” bulunduğu kategoridir. Bu kategoride öğretmenler kanunun adil olmasına (f:3) ilişkin öneriler sunmuşlardır. Öğretmenlerin hizmet yılı şartına yönelik, lisansüstü eğitim şartına yönelik, sınava yönelik ve kariyer basamaklarına ilişkin önerilerde buldukları da görülmektedir.

Öğretmenler ÖMK'ye yönelik çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Yabancı Dil Öğretmeni-1 “Öğretmenlerin eğitim düzeyleri, mesleki başarıları ve alan yeterlilikleri göz önüne alınarak daha adil ve kapsayıcı bir değerlendirme süreci gerektiren bir kanun olmalı. Kıdem yılı dolan tüm öğretmenlere aynı haklar tanınmamalı. Adil ve tarafsız bir değerlendirme neticesinde öğretmenler bu unvanları alabilmeli.” ifadesiyle eğitim düzeyi, mesleki başarıları dikkat edilmesi, kapsayıcı olması, ÖMK'nin içeriği hakkında düzenleme yapılmasını önermesi gereği içerik kategorisinde ele alınırken, hizmet yılının kaldırılması ve düzenlenmesini öneren öğretmenlerin görüşleri hizmet yılı şartı kategorisinde ele alınmıştır. Bu kategoride öneride bulunan Tarih Öğretmeni-1 “Kademe atlamak için on yıl beklemek çok fazla, yüksek lisans veya doktorasını yapana unvan verilmeli.” şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmenlerin sahip olduğu çeşitli haklara (maaş- özlük- sosyal haklar) ilişkin öneriler öğretmen haklarına yönelik kategoride değerlendirilmiştir. Fizik Öğretmeni-1 “Tüm öğretmenlerin eşit olmasını düşünüyorum. Maaşların ve özlük haklarının iyileştirilmesi gerekir. Öğretmenlik mesleğinin insanlar gözünde tekrar değer kazanması gerekir. Basitleştirildi.” önerisinde bulunmaktadır. Aday/uzman/başöğretmenlik olarak sınıflandırılan kariyer basamaklarının güncellenmesi gerektiğine yönelik öneri belirten Matematik öğretmeni-3 “Öğretmenlik Meslek Kanunu mesleki gelişimi destekleyecek şekilde yeniden düzenlenmelidir. Kariyer basamakları ve bu basamaklar arasında nasıl geçiş olacağı revize edilmelidir.” ve Matematik Öğretmeni-2 “Basamak şartları güncellenmeli, öğretmen yaşıyla değil bilgisi ile basamak almalı. Kendini güncel tutan öğretmen maddi açıdan da motive edilmeli.” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitimin gerekliliği ve bransa uygun lisansüstü eğitime öğretmenler tarafından vurgu yapılması, lisansüstü eğitim kategorisinin oluşturulmasını sağlamıştır. Bu kategoriye yönelik olarak Sosyal Bilgiler Öğretmeni-4 “Bence alanında tezli yüksek lisans ve doktora yapmanın daha iyi olacağını düşünüyorum.” şeklinde öneride bulunmaktadır. Sınavın kaldırılması ve sınav usulünün değiştirilmesine yönelik öğretmen görüşleri doğrultusunda sınava yönelik kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriye yönelik olarak Sosyal Bilgiler Öğretmeni-2 “Sınavsız ve tecrübeye dayalı olmalı. Ayrıca daha anlamlı bir karşılığı da olmalıdır.” önerisini sunmaktadır. Öğretmenler, ÖMK hakkında çeşitli hususlara yönelik düzenlemelerin yapılması ve ayırıştırma olmadan adaletin sağlanmasına ilişkin önerilerde bulunmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada Öğretmenlik Meslek Kanunu'na (ÖMK) ilişkin öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, kanunun içeriğinin yeterliği, kanunun öngördüğü kariyer basamaklarının velilerin öğretmenlere bakış açılarını etkileme durumu, Aday/Uzman/Başöğretmenlik Eğitim Programı'nın 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumu, öğretmenliğin aday öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olmak üzere kariyer basamaklarına ayrılmasına yönelik öğretmen görüşleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda Öğretmenlik Meslek Kanu'na ilişkin öğretmenlerin önerileri alınmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir kısmının kanunun içeriğini yetersiz bulduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin içeriğe ilişkin görüşleri, kariyer basamakları ve kanunun içeriği kategorileri altında, hizmet yılı süresi, lisansüstü eğitimi, sınav içeriği, eksik ve sorunlu olması kategorileri altında toplanmıştır. Bu bağlamda öğretmenler özellikle sınav içeriği kategorisine yönelik olumsuz görüş belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitime ilişkin maddelerin düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Hizmet yılı süresine yönelik öğretmen görüşleri ise dengeli bir dağılım göstermiş, öğretmenlerin bir kısmı hizmet süresinin uygun olduğunu bir kısmı ise hizmet yılı

süresinin kısaltılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Kanunun içeriği hakkında öğretmenlerin genel görüşleri ise işlevsiz olduğu yönündedir. Mevcut araştırmadan elde edilen sonuç, Gül & Güngör'ün (2022) araştırmalarının sonuçlarıyla örtüşmektedir. Yapılan araştırmada öğretmenler ÖMK'nin düzenlemesi gerektiği, kapsamının sınırlı olduğu, öğretmenlerin sorunlarını çözmekten uzak ve işlevsiz olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durum ÖMK hazırlanırken öğretmenlerin görüşlerinin alınmaması ve öğretmenlerin ihtiyaçlarının tam olarak analiz edilmemesi yönünde şekilde yorumlanabilir.

Araştırmada, ÖMK'nin velilerin öğretmenlere bakış açılarını etkileyip etkileyemeyeceğine ilişkin öğretmen görüşleri de incelenmiştir. Öğretmenlerin görüşleri; velilerinin öğretmenlere bakış açısını etkileyeceği, kısmen etkileyeceği ve etkilemeyeceği kategorileri altında toplanmıştır. Özellikle kanunun velilerin öğretmenlere yönelik görüşlerini etkileyeceği kategorisinde öğretmen görüşlerinin yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu durum ÖMK'nin öğretmenleri uzman ve başöğretmen şeklinde kariyer basamaklarına ayırmasıyla ilişkilendirilebilir. Veliler, mesleki kıdem ve tecrübe bağlamında başöğretmenleri daha yeterli görüp çocuklarının eğitimlerini başöğretmenlerden alması yönünde fikre sahip olabilir. Bu durum hem öğrenciler hem de öğretmenler için huzursuzluk yaratabilir. Demir (2011) tarafından yürütülen çalışmanın sonucu da bu durumu destekler niteliktedir. Çalışmada, velilerin çocuklarının uzman veya başöğretmen tarafından eğitim almalarını istemelerinin öğretmenlerin mesleki şevklerini kırabileceği belirtilmektedir. Bu doğrultuda, ÖMK'nin velilerin öğretmenlere bakış açısını etkileyeceği yönündeki öğretmen görüşlerinin yerinde olduğu söylenebilir.

ÖMK'nin öngördüğü kariyer basamaklarının, 21. yy. öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumuna ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Bu durum, kariyer basamaklarının nitelik ve yapısının 21. yy'nin öngördüğü öğretmen yeterliliklerini desteklememesiyle ilişkilendirilebilir. Nitekim uzman ya da başöğretmen olma; mesleki kıdem süresi, yazılı sınavda başarılı olma ya da lisansüstü eğitimini tamamlamayı gerektirmektedir. Bu durum öğretmenin kendini geliştirmesini destekler nitelikte değildir. Diğer bir ifade ile sınavda başarılı olup belirtilen süre şartını tamamlayan biri başöğretmen olarak kabul edilmekte, sonrasında onun görev ve sorumluluklarına ilişkin bir düzenlemeye ya da çalışmaya yer verilmemektedir. ABD ve diğer Avrupa Birliği ülkelerinde de öğretmenler kariyer basamaklarına ayrılmaktadır. Fakat öğretmenin görev ve sorumlulukları açıkça ortaya koyulmakta ve kendini geliştirmesine imkân tanıyan hizmet içi eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir. Aynı zamanda, kariyerinde değişme olan öğretmenin diğer öğretmenlere nazaran ek sorumlulukları olmaktadır (Altan & Özmuş, 2022). Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmenlerin ÖMK'de yer alan kariyer basamaklarının 21. yy öğretmen bilgi ve becerilerini karşılama durumunu yetersiz görmesi olağan olarak nitelendirilebilir.

Araştırmada öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasına ilişkin öğretmenlerin görüşleri de incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin bu husustaki görüşlerinin farklılık gösterdiği yönündedir. Öğretmenlerin bir kısmı, böyle bir ayırımın öğretmenlerin kalitesini artıracak ve kariyer basamaklarının olması gerektiğini belirtirken bazı öğretmenler ise adaletsizliğe ve ayrıştırmaya yol açtığını, bazı düzenlemelerin yapılması gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuç Birel & İş'in (2022) çalışmasının sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. İlgili çalışmada da öğretmenler, öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılması yönünde görüşler ileri sürmüşlerdir. Nitekim öğretmenlerin bazıları kariyer basamaklarının olmasına ilişkin olumlu görüşe sahipken bazıları böylesi bir ayırımın olmaması yönünde fikir beyan etmişlerdir. Olumsuz fikir beyan eden öğretmenler özellikle başöğretmenlik için belirlenen sürenin uzunluğuna ve öğretmenlik kariyer basamaklarında ilerlemenin sınava değil liyakate dayalı olması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Öğretmenlerin özellikle başöğretmenlik süresinin uzunluğuna yönelik görüşleri kamuoyu ve eğitim sendikalarında da karşılık bulmuştur. Bu bağlamda özellikle eğitim sendikalarının yaptığı çalışmalar ve görüşmeler doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığı ÖMK'de düzenleme yapılacağını ve başöğretmenliğin süresinin 5 yıla indirileceğini açıklamıştır (MEBhaber, 2023).

Öğretmenlerin ÖMK'ye yönelik önerileri incelendiğinde; maaş, özlük ve sosyal haklara yönelik düzenlemelere daha kapsamlı yer verilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Nitekim öğretmen maaşlarının iyileştirilmesi, bölgesel ödeneklerin geliştirilmesi, eğitim ve sanat faaliyetlerinin düzenlenmesi ve öğretmenlerin emeklilik sonrası rahat bir yaşam sürdürebilmesine yönelik çalışmaların öğretmenlerin mesleki motivasyonlarını artıracığı söylenebilir (Göker & Gündüz, 2017). Ayrıca öğretmenler; ilgili kanunun adil olması, hizmet yılı ve lisansüstü eğitim şartları, sınavların yapılması, sınav içeriğinin ve kariyer basamaklarının düzenlenmesine yönelik önerilerde bulunmuştur. Öğretmenlerin kanuna yönelik önerileri göz önünde bulundurulduğunda, kanunun hızlı olarak hazırlandığı ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmadığı söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Canatan Doğan (2022), Birel & İş (2022), Elagöz & Elagöz (2023) ve Genç & Balyer (2023) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. İlgili çalışmalarda öğretmenler ÖMK'ye yönelik belirtilen önerileri sıralamışlardır.

Sonuç olarak, öğretmenlerin atamaları, mesleki gelişimleri ve kariyer basamaklarına ilişkin hazırlanan ÖMK'nin öğretmenlerin görüş ve isteklerini tam manasıyla yansıtmadığı söylenebilir. Öğretmenler ÖMK'nin içeriğini yetersiz görmekte, özellikle sınav uygulaması, hizmet yılı ve lisansüstü eğitime yönelik maddelerin düzenlenmesini istemektedir. Aynı zamanda, öğretmenliğin kariyer basamaklarına ayrılmasının beraberinde birtakım sorunlara yol açacağını ve kariyer basamaklarının 21. yy öğretmen bilgi ve becerilerini destekleyecek niteliklere de sahip olmadığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda kanunun tekrar düzenlenmesi durumunda öğretmenler tarafından belirtilen hususların dikkate alınması önem taşımaktadır. Ayrıca öğretmenlerin mesleklerine yönelik motivasyonlarını artırmak için maaş ve özlük haklarında düzenlemeler yapılabilir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik Değerlendirme Kurulu: Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Etik Değerlendirme Belgesinin Tarihi: 12.07.2023

Etik Değerlendirme Belgesinin Sayı Numarası: 2023-SBB-0421

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın tüm aşamalarına yazarlar eşit katkıda bulunmuştur.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Yazarların araştırma sürecine dair belirteceği bir destek ve teşekkür beyanı bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

Anadolu Ajansı. (2023, 13 Temmuz). AYM'den Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun bazı maddelerine iptal <https://www.ntv.com.tr/turkiye/son-dakika-haberi-aymden-ogretmenlik-meslek-kanununun-bazimaddelerine-iptal,J7AdlGdPckC3spprsp37zQ> adresinden 18 Temmuz 2023 tarihinde alınmıştır.

Akdemir, A. S. (2013). Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Electronic Turkish Studies*, 8(12). 15-28. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5706>

Akyüz, Y. (2019). *Türk eğitim tarihi*. (32. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Altan, M. Z., & Özmuşul, M. (2022). Geleceğin Türkiye'sinde öğretmen refahı: Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun kayıp parçası. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 24-42. <https://dergipark.org.tr/pub/akef/issue/68985/1092267>

- Genç, Y., & Balyer, A. (2023) öğretmenlik meslek kanununa ilişkin okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 18(1), 97-121. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.66432>
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1993). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Gül Yayınevi.
- Binbaşıoğlu, C. (2009). *Türk eğitim tarihi*. Anı Yayıncılık.
- Canatan Doğan, N. (2022). Öğretmenlik Meslek Kanunu'na yönelik öğretmen ve yönetici görüşleri. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri, Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün & S.B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi (Orijinal eserin basım tarihi 2007).
- Çelebi, M. (2021). "Nitel araştırmada veri analizi yöntemleri", *Nitel araştırma yöntemleri*, (1. Baskı) içinde (142-163), Pegem Akademi.
- Demir, S. B. (2011). Öğretmen kariyer basamakları uygulamasının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 2(3), 53-80. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/22683/242220>
- Elagöz, Z., & Elagöz, M. P. (2023). Öğretmenlik kariyer basamaklarının mesleki gelişim çalışmalarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(2), 530-547. <http://www.uleder.com/index.php/uleder/article/view/213/110>
- Göker, S. D., & Gündüz, Y. (2017). Dünya ölçeğinde öğretmenlerin saygınlık statüsü ve özlük hakları. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(213), 177-196. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36137/405976>
- Gül, İ., & Güngör, C. (2022). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1098-1123. <https://uleder.com/index.php/uleder/article/view/213>
- Hacıoğlu, F., & Alkan C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları: Öğretim teknolojisi*. Alkım Yayınevi.
- İş, A., & Birel, F. K. (2022). Öğretmenlik meslek kanununa ilişkin öğretmen görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 21(84), 1967-1990. <https://doi.org/10.17755/esosder.1141748>
- Karslı, D. M. (2005) *Öğretmenlik mesleğine giriş: Alternatif yaklaşım*. Pegem A Yayıncılık.
- MEBhaber. (2023, 8 Nisan). Öğretmen süresi. <https://www.mebhocam.com/meb-haber/bakan-ozerden-sevindiren-aciklama-uzman-ogretmenlik-suresi-dusurulecek-3172h> adresinden 2 Mayıs 2023 tarihinde alınmıştır.
- Merriam, S. B. (2018). *Qualitative research and case study applications in education. Revised and expanded from "case study research in education."*. (S. Turan, Çev. Ed.). Nobel. (Orijinal eserin basım tarihi 1998).
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1973). *Milli eğitimi temel kanunu*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd Ed.). SAGE Publications.
- Nurdoğan Demirkıran, A. M. (2020). Modernleşme ve Tanzimat Dönemi eğitim. M. Gündüz (Ed.). *Türk eğitim tarihi* (ss. 57-86) içinde. İdeal Kültür Yayıncılık.

Öğretmenlik Meslek Kanunu (2022). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm>.

Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2019), *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.

Sözer, Y., & Aydın, M. (2020). Nitel veri toplama teknikleri ve nitel veri analizi süreci. B. Oral & A. Çoban (Ed.). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 249-281) içinde. Pegem Akademi Yayıncılık.

Taghisoylu, R. (2020). Nitel bir araştırma tekniği olarak: Durum çalışması. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(33), 1161-1167. <https://doi.org/10.31576/smryj.556>

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, İ., & Vural, Ö. F. (2014). Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve pedagojik formasyon sorunu. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(1), 73-90. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/646296>